

POSTANOWIENIE

24 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 24 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa W. K.

przeciwko M. K.

o zapłatę zachowku,

na skutek skargi kasacyjnej W. K.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z 22 listopada 2022 r., I ACa 162/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2717 (dwa tysiące siedemset siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia odpisu niniejszego orzeczenia powodowi do dnia zapłaty.

[SOP]

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego

w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 22 listopada 2022 r. (sygn. akt I ACa 162/21) pełnomocnik powoda W.K. oparł wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłance określonej przez art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Skonkretyzował ją poprzez sformułowanie dwóch zagadnień polegających na konieczności rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy: „czy w świetle dyspozycji normy, wywiedzionej z art. 888 § 1 k.c., możliwe jest dokonanie darowizny, wyłącznie przez czynności konkludentne darczyńcy, w sytuacji gdy obdarowany nie złożyć oświadczenia woli o zawarciu umowy darowizny” oraz „czy w świetle dyspozycji normy wywiedzionej z art. 993 k.c., każde faktyczne przysporzenie dokonane przez spadkodawcę na rzecz spadkobiercy ustawowego podlega zaliczeniu na rzecz należnego zachowku, czy wyłącznie doliczeniu takiemu podlega wykonana umowa darowizny, zawarta zgodnie z wymogami przewidzianymi w art. 888 § 1 k.c.”. Konkretyzując przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., poprzez adresowane do Sądu Najwyższego zapytania odnośnie do kwestii formalnych umowy darowizny oraz instytucji zachowku skarżący poprzestał na samym ich zredagowaniu, pomijając zupełnie wymóg uzasadnienia tej przyczyny kasacyjnej.

Tymczasem, jak wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego za zagadnienie, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., uznaje się zagadnienie nowe i dotychczas niewyjaśnione. Zagadnienie to musi mieć charakter istotny i być zagadnieniem ściśle jurydycznym, tj. dającym się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych lub oceny dowodów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08, IC BSN 2009, nr 4, s. 48). Chodzi przy tym o zagadnienie o charakterze abstrakcyjnym, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencki, a jego rozstrzygnięcie będzie miało znaczenie nie tylko dla oceny konkretnej, jednostkowej

sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Wymóg przedstawienia zagadnienia w sposób ogólny i abstrakcyjny sprowadza się do tego, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu. Z tej przyczyny przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej z powołaniem się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga wykazania przez skarżącego, że w sprawie występuje zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W rachubę wchodzi więc nie tylko określona staranność i nakład pracy w zredagowaniu zagadnienia, ale przede wszystkim o jurydyczne przedstawienie analizy stanu prawnego, orzecznictwa i wynikającego z tego problemu prawnego o takiej wadze, który może być uznany za istotne zagadnienie prawne (zob. postanowienie SN z 15 listopada 2007 r., II PK 159/07, niepubl.). Podstawowym, bowiem, celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (postanowienie SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Konfrontując konkretyzację powołanej przez skarżącego przesłanki przedsądu z wymogami stawianymi jej w orzecznictwie Sądu Najwyższego, należy stwierdzić, że wymaganiom tym skarżący nie sprostął. Zabrakło bowiem konkretnego pogłębionego jurydycznego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania, w szczególności przez odniesienie sformułowanych zagadnień prawnych do dorobku orzecznictwa sądów oraz wypowiedzi w piśmiennictwie prawniczym. Tymczasem w tym ostatnim zgodnie i trafnie podnosi się w odniesieniu do darowizn, o których mowa w art. 993 § 1 k.c., że z punktu widzenia przepisów o zachowku nie powinna mieć decydującego znaczenia różnica formalna między darowiznami a innymi czynnościami nieodpłatnymi spadkodawcy. Przesądzające znaczenie powinien mieć skutek i cel tych czynności. Zatem pojęcie darowizny na gruncie tych przepisów jest szersze. Istotne jest też to czy dana czynność spowodowała zmniejszenie stanu czynnego spadku. W rezultacie wobec braku stosownej pogłębionej argumentacji dla wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.,

motywów za jej istnieniem należałoby poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, to jest w jej podstawach i ich uzasadnieniu, co nie jest rolą Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania kasacyjnego. Mając na względzie przedstawione uwagi należało przyjąć, że powołana przez skarżącego przesłanka art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie została wykazana.

Wskazać należy, że nie zachodzi również nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego - na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną - orzeczono na podstawie art. 98 § 1, § 1¹, § 3 i 4 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1, 398²¹ k.p.c. oraz przepisów § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1964 ze zm.).

(A.G.)

r.g.